

SETKÁNÍ S KNIHOU

ČIVAVY Z OSTRAVY

Markéta Pilátová



Metodiku zpracovala:

Mgr. Alexandra Filarová

Konzultace:

Mgr. Petra Strnadlová, ZŠ Fryčovice

Věková kategorie:

3. – 6. ročník

Zaměření (cíl, obsah) lekce:

Lašské nářečí, rozvoj fantazie

Vyučovací předměty:

český jazyk

Bibliografie:

PILÁTOVÁ, Markéta. *Čivavy z Ostravy*. V Praze: Mladá fronta, 2024. ISBN 9788020463692



Spolufinancováno
Evropskou unií



Stručný obsah

Veselý příběh o kouzelné čivaví dvojce, která se nezalekne žádné výzvy.

Dvě malé čivavy bydlí v Ostravě. Pochází ale z mexického města Chihuahua. A jsou kouzelné. Dokážou pomáhat tam, kde lidským schopnostem dochází síly. Nejdříve si ale musí zvyknout v novém městě a v nové rodině, která je dosti svérázná, ale milující. Děda Šeda a celá jeho rodina žijí v Ostravě a mluví ostravsky. A Ostrava, to je město, které stojí za to trochu poznat, vždyť právě tady se kouzelné čivavy rozhodly usadit.

<https://www.levneknihy.cz/civavy-z-ostavy.html#tab-description>

O autorovi

Markéta Pilátová (* 1. února 1973 Kroměříž) je česká spisovatelka, hispanistka a novinářka.

Vystudovala romanistiku a historii na Filozofické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Po ukončení studia zde pracovala šest let jako odborná asistentka. Od roku 2007 do roku 2008 pracovala jako vedoucí zahraniční redakce týdeníku Respekt. Poté odcestovala do Argentiny a do Brazílie: pět let pobývala v brazilském státě Mato Grosso do Sul, v São Paulu a v Buenos Aires, kde učila potomky českých krajanů, kteří emigrovali z Československa do Brazílie a Argentiny.

V mnoha českých médiích (např. Respekt, Lidové noviny, kulturní příloha Práva Salon) publikuje eseje, zahraničně-politické články, reportáže, recenze, povídky a autorské sloupky. Píše rovněž povídky pro rozhlasovou stanici Vltava a písňové texty pro zpěvačku Moniku Načevu. V současnosti pracuje v Institutu Cervantes v kulturním oddělení. Je vdaná, bydlí v Praze a ve Velkých Losínách.

<https://www.databazeknih.cz/zivotopis/marketa-pilatova-1965>

Předpokládaná délka práce s knihou – 3 vyučovací hodiny.

EVOKACE

Sedneme si s dětmi do kruhu a hodinu zahájíme povídáním o zvířecích mazlíčcích. (Jaké zvíře kdo má, jak se o ně stará, co o něm ví,)

Hrdinou dnešní knihy jsou psi. Dětem rozdáme pracovní list a čeká je první úkol spojit obrázek se správným označením plemene (německá doga, německý ovčák, yorkšírský teriér, border kolie, čivava).



Yorkšírský teriér



Čivava



Německá doga



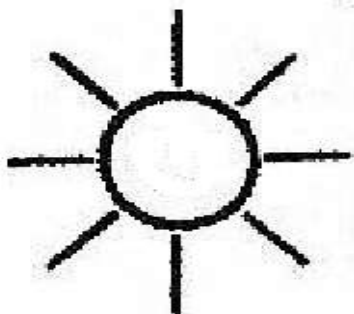
Německý ovčák



Border kolie

Následuje diskuse na téma Kterého psa bys chtěl mít doma a proč.

Žáky rozdělíme do dvojic/trojic (může být i na základě předchozí volby plemene). Úkolem je doplnit myšlenkovou mapu o jména psa a nápady na téma *Kdyby byl tvůj pes kouzelný, co by dokázal.*



Společné sdílení.

UVĚDOMĚNÍ

Nyní dětem odtajníme název knihy a autora. Následuje práce s textem.

1.

Paní Ostrovní čivavy v Mexiku nekoupila. Ona je totiž dostala. Tedy ona jí ty čivavy vnutila jedna stará indiánka. Paní Ostrovní ji uviděla na hlavním náměstí v Chihuahuavě, kterému se říká Andělské náměstí. Je na něm veliký sloup, na tom sloupu stojí socha anděla, který se každé dvě minuty otočí kolem dokola. Pod tím sloupem s andělem stála onoho dne stará paní indiánka s košíkem. Když paní Ostrovní uviděla, zamával na ni. A povídá: „Paninko cizinko, já tady pro vás mám tady ty dvě čivavy. A vy si je vezmete a přivezete je svým dvěma holčičkám a ty se z nich zblázní radostí.“

Paní Ostrovní netušila, jak je možné, že stará indiánka ví, že má doma dvě holčičky, a tak se zeptala: „Jak to víte, že mám doma dvě holčičky?“

„Jmenují se Renátka a Bětka a jsou to dvojčata,“ upřesnila indiánka. „To ty čivavy,“ vysvětlovala. „Jsou kouzelné. Jsou to jasnovídky a umí předvídat budoucnost. To ony mi řekly, že je mám darovat právě vám. Své páničky si totiž vybírají. A nelekňte se, když se vám bude zdát, že čivavy mluví nebo že jim rozumíte. Jak už jsem řekla, jsou kouzelné. Jestli vás mají rády, poznáte tak, že jim začnete rozumět, jinak ne. Když vás rády mít nebudou, budete slyšet jenom obyčejné štěkání.“

„Čivavy tady máme ve velké úctě. Dělají nám společnost už strašně dlouho. Jak jsou malé, tak nikdy nelovily jako jiní psi, ale dělaly společnost indiánským náčelníkům a taky provázely duše mrtvých do podsvětí a tam se naučily všelijaká kouzla. Umí mluvit, číst myšlenky, a dokonce i předpovídat budoucnost. Ale jen těm, koho mají rády! Samozřejmě, že ne všechny, ale tyhle ano. A taky umí pomáhat lidem.“

„Ale jak jsem si takový dárek zasloužila zrovna já a moje holčičky?“ zajímala se paní Ostrovní.

„Na to se zeptejte pejsků sama, jestli je budete mít ráda a ony vás, tak se to dozvíte.“

Samostatná práce: Vypište z textu, co všechno čivavy uměly. Shoduje se nějaká jejich kouzelná vlastnost s tím, co jste uvedli u svého psa v myšlenkové mapě? Podtrhněte ji. (následuje společné sdílení.)

(Další kouzelné vlastnosti děti objeví, pokud si knihu přečtou celou.)

2.

„Vy jste horník a já jsem šamanka. Šamani pomáhají pomocí kouzel dalším lidem.“

„To u nás robí andělé,“ namítl děda.

„No vidíte. A my máme zase šamany a kouzelné čivavy. Možná je jedno, jak se kdo jmenuje, no ni?“ zasmála se šibalsky šamanka, když použila ostravský výraz, který ji už čivavy stihly naučit.

„A vy mi chcete Helfnut?“ zeptal se děda. „A co za to?“

„Já myslím, že stačí, že jste hodný na děti a na malé psy. Tady i tam u vás,“ usmála se na dědu Nakawé. Pak se ale zamyslela a řekla: „Přece jen, kdybyste chtěl, možná byste mi něco mohl říct o sobě, něco o vašem světě. To by se mi líbilo. Ono, když se něco dozvím, můžu si jiné světy představovat i odsud, z jeskyně plné krystalů. A když si něco dokážu představit, můžu to vlastně i zažít. A to mám ráda, když se můžu podívat jinam.“

„A co byste chtěla vědět? Já su enem synek z Ostravy.“

„Třeba mi povězte, jak bude vypadat váš svět, až se dobře vyspíte. Co budete dělat potom?“

„Pak pudu do Beskyd. Tam je to pěkné. A Alojska chodí ráda na špacír. Dříve jsme tam chodili hodně. Ale už dluho sem ju nikam nevytah. Vezmem si pevně buty a pudem do hor.“

„A to se mi líbí. A jaké jsou ty hory?“

„Zelene. Stromy a křáky. A všude luky s ovcema. Natrham Aloisce puget z iskerrek, to má ráda zase ona, iskerky. To sú kytky.“

(Lašské nářečí - dialekt, jehož základním znakem je přízvuk na předposlední slabice a úsečnost, která značí úplný zánik délky (stryc, dobrého, prosiš, kusek). Slabiky de, te, ne vyslovují se měkce (děn, tětka, něpiš). Nádech tohoto dialektu je podobný polštině, hlavně svou intonací. Hlavním kladem laštiny je hudebnost, zvучnost a vzácný rytmický spád.)

Samostatná práce - Podtrhni v textu slova, která patří do lašského nářečí. Převeď je do spisovné češtiny.

REFLEXE

Doplň tajenku, pokud si nevíš rady, použij nápovědu.

1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									
9.									

1. protože
2. sedmikráska
3. práce
4. ruce
5. keř
6. dívka
7. teď
8. záda
9. palačinky

Nápověda: robota, křak, amolety, iskerka, včil, pleca, bo, pazury, děvucha

Řešení ti napovědělo jméno řeky, do které se chodil koupat děda Šeda, když byl malý. Víš o ní ještě něco? Najdeš ji na mapě? Kterými městy protéká? Kde pramení?

Řešení:

1.				B	O				
2.				I	S	K	E	R	K
3.	R	O	B	O	T	A			
4.	P	A	Z	U	R	Y			
5.			K	Ř	A	K			
6.			D	Ě	V	U	CH	A	
7.			V	Č	I	L			
8.		P	L	E	C	A			
9.	A	M	O	L	E	T	Y		

Pracovní list pro žáky



Yorkšírský teriér



Čivava



Německá doga



Německý ovčák



Border kolie

Doplň tajenku, pokud si nevíš rady, použij nápovědu.

1.										
2.										
3.										
4.										
5.										
6.										
7.										
8.										
9.										

1. protože
2. sedmikráska
3. práce
4. ruce
5. keř
6. dívka
7. teď
8. záda
9. palačinky

Nápověda: robota, křak, amolety, iskerka, včíl, pleca, bo, pazury, děvucha